

HET MANNETJE IN DE MAAN

12 januari 1962

Goedenavond, vrienden.

Allereerst wijs ik u er op, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Mijn onderwerp voor heden noemde ik:

HET MANNETJE IN DE MAAN

Het mannetje in de maan is een bekende gestalte geweest. Lange tijd heeft men werkelijk gemeend, dat de maan een echt gezicht had. In landstreken, waar men dit hemellichaam ietwat anders bekeek, sprak men van het Konijn in de Maan enz.

Als u de mensen van vroeger had gevraagd, of dit nu werkelijk een hemellichaam met een gezicht was, zouden zij bevestigend geantwoord hebben. Hun stelling zou ongeveer luiden: "Iedereen kan het zien, het oog bewijst het, dus heeft de maan werkelijk een gezicht!" Wanneer wij de wereld van heden bezien, zo gelooft niemand meer, dat de maan werkelijk een gezicht heeft. Maar er zijn toch vele mensen, die op een andere en zeer moderne manier aan het mannetje in de maan geloven. Men gelooft b.v., dat het buitengewoon goed is voor de mens, het grootste geluk zelfs, om zo weinig mogelijk te werken en zoveel mogelijk te verdienen. Maar is dit niet: De verveling en een teveel aan vrije tijd met alle kosten en gevolgen van dien ziet men dan over het hoofd. Net als het mannetje in de maan moet je dit eerst eens nader bezien om te ontdekken, dat het schijnbaar zo vriendelijke gelaat is opgebouwd uit allerhande grote kraters en stoffige asvlakten.

Ook in de moderne politiek komt het mannetje in de maan steeds meer voor. Men stelt: Wij moeten ten koste van alles dit of dat verdedigen, omdat dit voor ons van het hoogste belang is.... Wat kan er belangrijker zijn dan te leven, zoals wij dit doen? Wanneer men deze "idealen" verder beschouwt, blijken ook dezen vele aspecten in te houden, die minder zuiver zijn. Daarover mag men gezapig spreken: Iedereen ziet toch, dat onze wijze van leven goed is? Is deze wijze van zelfmisleiding al gebruikelijk, zo is er nog een op verlangens en denkbeelden gebaseerde zelfmisleiding, die verder gaat! De utopisten. Zij stellen, dat op een bepaalde dag heel de wereld opeens anders zal zijn. Zij roepen uit: In het jaar 2.000 zal de wereld opeens geheel anders zijn.... Of zij verkondigen, dat het Laatste Oordeel op komst is en men zich klaar dient te maken voor een Laatste Oordeel.

Vaak komt ook hier een van de kraters en gapingen duidelijk te zien voor een ieder, die niet blind wil zijn, want hun stelling is al te vaak: Wie tot onze groep behoort, heeft de kans gered te worden of uitverkoren te zijn, maar alle anderen zullen ondergaan. Mensen, schiet op. Maak je borst maar nat, want de eerste bazuin heeft al geklonken..... Velen geloven oprecht in dergelijke stellingen, maar zij weigeren de zaak nader te onderzoeken in het licht van de rede en zelfs geestelijke vermogens. Daarom vechten ook zij in feite voor het behoud van het mannetje in de maan. Er is een groot verschil tussen een alleen maar naar eigen stelling, verlangen of utopie zien en op een afstand de werkelijkheid bezien. In vele gevallen kan men zelfs die werkelijkheid niet benaderen en scheidt men zich een beeld, dat men werkelijkheid noemt, om aan een erkenning van eigen onvermogen te ontkomen.

Een van de belangrijkste stellingen uit mijn betoog kan dan ook worden omschreven als: Mensen zijn vaak niet in staat de werkelijkheid rond zich en omtrent zichzelf te zien of te aanvaarden. Zij dromen liever over dingen, die nooit werkelijkheid kunnen worden: zij dromen van een mannetje in de maan. In de meeste gevallen zien zij dit zelf niet in, omdat zij niet kunnen beseffen, hóé ver zij met hun gedachten af staan van de kosmische werkelijkheid, zoals die zich op aarde openbaart. Wanneer een mens eens het mannetje in de maan heeft gezien in een verre kijker en dus de ware geaardheid ervan heeft erkend, zal hij zich dit blijven

herinneren, zelfs wanneer zijn ogen hem nog steeds hetzelfde beeld tonen als voordien. Daarom wil ik bepaalde aspecten van de menselijke waan eens iets nader met u bezien.

Allereerst een steeds weer klinkende kreet op geestelijk gebied. Meer en meer klinkt de roep: Wij zullen geestelijk vooruitgaan, wij zullen één Christendom, één wereld scheppen!

Wat deze mensen niet begrijpen, is het feit, dat de onmogelijkheid van dit alles, de hinderpaal, waartegen zij te keer gaan, niet in anderen is gelegen, maar in henzelf. Wanneer je in een godsdienst gaat stellen, dat men alleen de gehele waarheid leert, dat men alleen is uitverkoren, of dat alle andere mensen afgodendienaren zijn, dan is er geen samenwerking mogelijk. Wanneer men stelt, dat alleen de eigen weg de enig juiste is om tot esoterische bereikingen te komen, of een inwijding te ondergaan, is men reeds vastgelopen, vóór men over samenwerking naar na gaat denken.

In deze dagen schijnt niemand te beseffen, dat de mens zelf door zijn vooroordelen en zijn dogmatisch de voorkeur geven aan eigen standpunt, in vele gevallen een samenwerking onmogelijk maakt. Pijnlijk is daarbij wel, dat over het algemeen alle tegenstanders oprecht naar een samengaan streven, maar menen, dat de ander ongelijk heeft en dit dient in te zien.

Voorbeeld: Nieuw-Guinea. Soekarno wil en zal zijn West-Irian hebben. Men kan hem dit niet kwalijk nemen. Hij heeft er lang genoeg op gehamerd, heeft zichzelf en anderen aangepreft, dat dit de uitweg is voor de vele moeilijkheden, waarin Indonesië verkeert. Nuchter bezien zal hij, wanneer hij dit gebied bezit, daar niet veel meer en ook niet veel minder kunnen doen, dan Nederland nu doet. Want hij heeft te vaak de aandacht van geheel de wereld op dit gebied gericht en voelt zelf eigenlijk wel aan, dat een verkrijgen van dit gebied voor hem eigenlijk helemaal niet zo aangenaam zou zijn. Innerlijk wenst hij wel, dat hij met de Nederlanders op de een of andere manier tot overeenstemming zou kunnen komen. Maar hij kan geen stap terug. In dat geval zou hij toe moeten geven, dat hij de zaken verkeerd heeft gezien, of verkeerd heeft voorgesteld. Dit zou zijn ondergang betekenen en zijn prestige teloor doen gaan. Daarom ziet hij alleen zijn eigen kant van de zaak en gelooft daarin. Hij strijdt voor eigen bestaan en heeft in eigen ogen recht op al, wat hij eist.

De Nederlanders stellen: Wij hebben grote verplichtingen aan de Papoea's; daarom kunnen wij geen afstand doen van onze verplichtingen aan dit land en dit volk. De Nederlanders, die reëel denken, zullen beseffen, dat zij van deze verplichtingen en rechten in feite reeds afstand deden op het ogenblik, dat zij - de tegenpartij kennende - verklaarden met deze partij te willen onderhandelen. Als het erop aan komt, willen de meeste Nederlanders graag van dit geldverslindende land af, maar niemand durft dat toe te geven. Daarom meent men te moeten doen, of men dit land ten koste van alles zou willen beschermen en behouden, of men zich door morele aansprakelijkheden hiertoe wel verplicht gevoelt. Van binnen kan men immers beter weten. De Ambonees kent de ware gedaante van de Nederlander beter in dit opzicht en weet, hoeveel kraters van eigen belang, politiek en zoeken naar de gemakkelijkste uitweg het maangezicht van de loyale Nederlander eigenlijk vormen.

Het mannetje in de maan is maar al te vaak het beeld, dat wij van onszelf willen behouden, de misleiding, die wij - ook voor onszelf - steeds weer gebruiken om aan onplezierige consequenties van eigen leven en noodzaken te ontkomen.

Een ander voorbeeld van een dergelijke schijn, die door velen voor werkelijkheid wordt gehouden, omdat eigen belangen te zeer verbonden zijn met dit valse beeld, zal de handel in Amerika wel brengen binnenkort. Daar zult u - eerlijk en overtuigd - zo dadelijk horen betogen, dat Amerika ook verder door tolmuren zijn industrie moet blijven beschermen en buitenlandse of Europese concurrenten van de markt moet houden. Want indien de industrie door loyale Amerikanen wordt opgebouwd en in stand gehouden, is zij noodzakelijk om Amerika in staat te stellen ook verder de verplichtingen van een leidende natie in de wereld te blijven vervullen. Zó redelijk klinken deze redenen, dat menigeen er werkelijk in zal geloven.

Wanneer wij door een kijker van realisme dit mannetje in de maan bezien, blijkt het te zijn opgebouwd uit vele kraters van winstbejag, luiheid, zucht naar macht enz. Arme John Kennedy, die moet trachten met dit mannetje in de maan af te rekenen. De voorbeelden maken wel duidelijk, wat het mannetje in de maan eigenlijk is: de rationalisatie van eigen belangen en eigen macht. De mens scheidt zichzelf illusies en onderkent daarin de werkelijkheid niet meer. Toch is het enige, wat op het ogenblik van belang is, de werkelijkheid van heden, zoals deze uit de mensen is voortgekomen.

Wij zullen trachten die werkelijkheid tenminste enigszins te schetsen.

Stelt u zich een wereld voor, waarin haast een ieder zich aangewend heeft steeds meer eisen aan het leven en de maatschappij te stellen, terwijl een ieder meent het recht te bezitten zelf vast te stellen, wat zijn rechten t.a.v. maatschappij en wereld eigenlijk zijn. In een dergelijke wereld zal niemand werkelijk kunnen verkrijgen, wat volgens eigen inzichten zijn recht is; in deze wereld zal het verder de mensen in toenemende mate onmogelijk worden met anderen rekening te houden. Dit wordt op den duur een wereld vol egoïsten, een wereld vol mensen, die elkaar verraden en verkopen in naam van de hoogste idealen, die er maar op die wereld erkend worden.

Voor hen, die menen, dat dit een te sterk beeld is van het heden, stel ik de vraag: Wat is er op het ogenblik nog werkelijk heilig in deze wereld, wanneer het er op aankomt en woorden niets meer kunnen bereiken? Wat wordt er niet verkocht, verruild en verkwanseld onder het mom van onzelfzuchtigheid? Niet alleen dingen, maar ook mensen, volkeren, het recht van de zwakken, de bescherming van armen, de verplichtingen, die men op zich heeft genomen t.a.v. zijn medemensen.

Dit zijn de feiten van deze dagen. Wij zien in feite een mensheid, die uiteen dreigt te vallen, waarbij zij niet komt tot een waar persoonlijk streven, maar wordt tot een reeks van belangengroepjes, die elkaar voortdurend bevechten. Wie het heden goed beziet, zal daarin niet het gezicht zien van een wereld, die het goed gaat. Op een afstand gezien is het aangezicht van deze wereld nog steeds het beeld van een welvarende burger, levende in een van de hoogste technische beschavingen, die tot op heden op deze wereld konden bestaan. Wie dichterbij komt, ziet, dat dit alles schijn is en de welvarende schijn in feite bestaat uit een reeks van onoverkomelijke problemen. De schijnbare welvaart van heden toont bij nadere beschouwing het uiterlijk van een beschaving in doodsstrijd. Voor de beschouwer rijst daarmee de vraag, wat al deze egoïstische bestrevingen van groepen en enkelingen in feite betekenen voor het verdere leven en de ontwikkelingen op aarde. Wie nog dichterbij de werkelijke toestand benadert, komt tot de conclusie, dat vele verdraaiingen van de werkelijkheid, vele misvormingen, of verdraaiingen van moraal enz. in feite niet zo belangrijk zijn.

Wanneer wij doordringen tot het wezen van het mannetje in de maan, i.c. de mensheid, ontdekken wij, dat grote gebieden van de mensheid op het ogenblik als maagdelijk zijn. Nog niet door het leven beroerd, maken zij er nog geen deel van uit. Een groot deel der capaciteiten van de doorsnee mens sluimert. Een groot deel van zijn mogelijkheden is nog niet gerealiseerd. Vele belangrijke delen van het menselijk zijn en de menselijke mogelijkheden zijn nog niet ontgonnen, ja, zijn misschien nog niet eens erkend. Hierbij denk ik aan de werelden van de geest, waarmee men op het ogenblik slechts hier en daar een gebrekkig en aarzelend contact heeft. Wanneer ik echter maagdelijke bodem aantref op aarde, blijkt zij zuiverder en vruchtbaarder te zijn dan alle reeds langere tijd ontgonnen terreinen.

Wanneer er krachten en gaven in de mensen bestaan, die nog geen deel uitmaken van de maatschappelijke strijd, die nog geen deel uitmaken van het te egoïstisch patroon dezer dagen en de waan, die daaruit is voortgekomen, zo mag worden gesteld, dat 't zaad der werkelijkheid juist hier zeer snel vrucht zal kunnen dragen. Om maagdelijke bodem te kunnen bebouwen, dient men haar eerst te ontginnen. Het wezen der mensheid zal a.h.w. gedwongen moeten worden zich aan vele vooroordelen en bijgelovigheden te reinigen, om zo het zaad van een nieuwe tijd te kunnen ontvangen.

Met deze beeldspraak kom ik tot het essentiële der zaak:

Wanneer de mens in deze wereld zijn werkelijke zekerheid verliest en zijn, zijn tot nu toe belangrijk geacht doel kwijt raakt, zal hij gedwongen worden om steeds meer zich tot zichzelf te wenden. Hij wordt weer zichzelf. Dit betekent, dat hij ook zichzelf wordt in de kwade zin van het woord. Men komt dus onder deze condities ook tot het uitleven van vele impulsen en het omzetten van vele gedachten in daden op een wijze, waartoe men anders niet zo gemakkelijk over zou gaan. Maar het houdt tevens mede in, dat de delen van het wezen, die tot nu toe niet erkend werden, nu wel meer en meer erkend zullen worden en steeds verder zullen worden ontwikkeld. Hoe groter de spanningen zijn, die in de wereld optreden, hoe gemakkelijker dergelijke veranderingen plaats zullen vinden.

Wanneer wij ons afvragen, wat in de oude tijd het eerste zaaigoed was, het eerste gewas, dat werkelijke, belangrijke oogsten opbracht, zo blijkt ons, dat dit eenvoudige granen waren. Vele duizenden jaren geleden werden reeds rogge, haver en gerst verbouwd. Nu kunnen wij stellen, dat de mens van heden, in vergelijking tot de mogelijke geestelijke ontwikkelingen, wel heel erg primitief is. Ondanks alles, wat hij stoffelijk heeft bereikt, door de moeilijkheden, die hij ondervindt, zal hij steeds meer trachten zichzelf te zijn en zichzelf uit te leven. Onder de heersende condities betekent dit, dat steeds meer de mens de behoefte zal gevoelen zich op een andere, dan zuiver stoffelijke, wijze te verrijken en zich in te spannen, of zelfs te offeren voor beginselen en denkbeelden, die geen onmiddellijke weerslag kunnen hebben op zijn stoffelijke mogelijkheden, of door beloften van een zo goed als stoffelijke beloning in het hiernamaals aantrekkelijk kunnen worden gemaakt.

Op het ogenblik zien wij in Nederland een aanleiding tot deze wijze van streven en denken - uit oververzadiging voort gekomen - als gevolg van een steeds meer geldende 5-daagse werkweek. Als u het mij vraagt, is dit overigens een domme streek van de mensen, die daaraan begonnen zijn, want daarmee kan men niet onbeperkt verder gaan, zonder het leven van 't Nederlandse volk te veranderen. Wanneer je de gewoonten van een volk verandert, houdt het op zichzelf te zijn en verliest daarmee zijn eigenschappen: nieuwe verwervende.

De veranderingen in het Nederlandse volk zouden o.m. kunnen betekenen, dat de mensen meer kritiek zouden hebben op hetgeen de voormannen van heden doen en zeggen. Bovendien: gezien de nieuwe tijd en de invloeden daarvan kan wel gezegd worden, dat alle goeddenkende Nederlanders binnenkort 'n 7-daagse werkweek zullen hebben, omdat zij alleen door voortdurende arbeid de rommel zullen kunnen opruimen, die sommige van hun leiders hebben gemaakt. Hoe pessimistisch dit klinkt, ook dit is waar. Ook hierin schuilt het mannetje op de maan: de werkelijkheid is anders dan de uiterlijke schijn.

U meent misschien, dat de ontspanningsmogelijkheid, die door deze maatregelen ontstaat, onmiddellijk allen, die hieraan deel kunnen hebben, ten goede zal komen. Maar dit is zeker niet waar. Want in deze dagen geldt over het algemeen nog: Hoe meer men heeft, hoe meer men wil hebben, hoe meer vrije tijd men heeft, hoe luier men wordt. Misschien vindt u dit vreemd, maar daarom is dit nog niet minder waar. Té grote welvaart en té veel vrije tijd zullen voor velen een morele en stoffelijke ondergang voorbereiden. Maar degenen, die dan toch nog zich een taak zoeken, waardoor zij sterker zijn dan anderen, zullen voortdurend blijven zoeken naar iets, wat het leven kan vullen en de leegte van te weinig zorgen en teveel vrije tijd opheffen. Als mens kun je dit alleen bereiken door middel van een idee of ideaal, waarin men geheel geloven kan. Een omzetten daarvan in werkelijkheid moet op alle manieren mogelijk zijn, zodat het zuiver stoffelijk, zowel als filosofisch, esoterisch, of godsdienstig beleefd kan worden.

Zo-even sprak ik over het zaad, dat juist op de nu maagdelijke terreinen der mensheid zal moeten vallen. Een zaad, dat primair en eenvoudig zal moeten zijn, gezien de toestand van de mensheid van heden. Het eerste zaad zal wel een ideaal zijn, dat zich niet meer bezighoudt met het scheppen van een ideale wereld - de onmogelijkheid daarvan is door de bekende ontwikkelingen bewezen - maar het doen ontstaan van de volmaakte of ideale mens.

Zeg nu niet, dat ook dit een onmogelijkheid is. De volmaakte mens kan bestaan, maar niet zolang men weigert aan de mogelijkheid tot vervolmaking van de mens zelf te geloven, zonder daarbij uiterlijkheden als bepalend te beschouwen. Daarom is allereerst het geloof in de mens zelf noodzakelijk. Men zal geleid door zijn gevoeligheden en gaven, die nog niet ontwikkeld zijn, zijn geloof niet meer gaan stellen in de partij, de kerk enz., maar in de mens zelf. Ik meen, dat dit vertrouwen in de mens, zij het langzaam, reeds op het ogenblik op vele plaatsen groeiende is. Meer en meer begint men te beseffen, dat de mens eigenlijk een wonderlijk wezen is, dat deze mens, wanneer hij maar niet door omgeving en maatschappij in de verkeerde richting wordt gedwongen, meestal wel tot iets goeds zal kunnen komen. Er is geen mens zo vreemd, of ergens in hem is nog iets goeds. Er zijn wrede moordenaars geweest, die toch goed konden zijn voor dieren en bepaalde mensen en zelfs planten lief konden hebben. Er zijn mensen geweest, die grote dieven, rovers en oplichters waren en toch steeds weer klaar stonden om armen en verdrukten bij te staan.

Dit mag natuurlijk niet gezegd worden, want volgens de huidige maatschappij is de misdadiger ofwel abnormaal, dan wel een verwerpelijke individu. Toch is het gestelde waar. Er zijn op aarde vele mensen geweest, die misbruik van anderen hebben gemaakt en desondanks het goede nastreefden. Dit kunnen wij in het verleden zien; maar ook in deze dagen zien wij steeds weer voorbeelden van mensen, die vreemde zaken drijven, of daden begaan, die afschuw wekken; mensen, die zich niet aan de regels der maatschappij houden en toch op een bepaald terrein goed en groot kunnen zijn.

De negatieve mens dezer dagen spreekt hoofdzakelijk over al, wat slecht is; over alles, wat er niet is; over al, wat de mensheid aan goede eigenschappen en mogelijkheden ontbeert. De positieve denkers, die in deze dagen de vele noodzaken beseft, gaat zijn hoop vestigen op de vele kleine tekens van het goede. Wanneer dit goede eenmaal ontstaat als een kenbaar iets in de ogen van anderen, zal er steeds meer door die anderen een beroep worden gedaan. Nu is het vreemde, dat, naarmate meer een beroep op goede eigenschappen gedaan wordt, de slechte eigenschappen verdwijnen. Dit verdwijnen betekent niet, dat de slechte eigenschappen ook potentieel niet meer aanwezig zijn, maar wel, dat zij - door het voortdurende beroep op het goede in de mens - niet meer de mogelijkheid krijgen de mens te overheersen. Geloof in de mensheid is dan ook een van de in de mens belangrijkste vernieuwingen in deze tijd. Daarnaast ook het respect voor de medemens.

Op het ogenblik hebben niet veel mensen werkelijk respect voor een medemens. Wanneer je durft te zeggen, dat iets niet goed is, of een waarheid durft zeggen, die niet aangenaam is - vooral, wanneer dit een grotere groepering betreft - betekent, dat je onmiddellijk wordt aangevallen, want dat mag niet gezegd worden. Zelfs wanneer je zegt, dat iemand ongelijk heeft, zie je steeds meer, dat deze ander je het recht op een eigen mening niet toekent, maar je tracht met het geweld van geheel zijn wezen, invloed en middelen te verslaan. Op het ogenblik, dat men zijn medemensen respecteert en daardoor die anderen de gelegenheid wil geven vrijelijk aan het woord te komen, ontstaat er een verhouding, waarbij men, ondanks alle verschillen, elkaar zal kunnen begrijpen en aanvoelen. Een samenwerking wordt dan mogelijk, ongeacht de verdere verschillen. Samenwerking in de ware zin van het woord kan alleen gebaseerd worden op wederzijds begrip en wederzijds respect. Ook deze tendensen worden op het ogenblik in de wereld gelegd. Zij maken deel uit van de toekomst.

Voorbeeld: Nederland en Indonesië zijn in feite met elkaar in strijd, ook al wordt deze strijd niet met vele wapens uitgevochten. Toch zullen er altijd Nederlanders zijn, die door de Indonesiërs en Indonesiërs die door Nederlanders vertrouwd en gerespecteerd worden, zelfs in de strijd. Een ander voorbeeld vinden wij in de verhoudingen tussen de mensen aan beide zijden van het ijzeren gordijn. Men begrijpt elkaars wijze van leven, elkaars theorieën en leuzen niet meer. Maar toch kan ik u verzekeren, dat er vele mensen achter het ijzeren gordijn wonen, die desondanks de westerse mens weten te vertrouwen en hen respecteren, terwijl omgekeerd aan deze zijde van het ijzeren gordijn steeds meer mensen beginnen te begrijpen, dat het communisme in eigen ogen verwerpelijk kan zijn, zonder dat hierdoor elke communist nu ook een verwerpelijk mens behoeft te zijn.

Het broeit langzaam, maar dit wederkerig respect en begrip, waarden, die zo dadelijk tot vertrouwen kunnen voeren, zijn belangrijk; want alleen in vertrouwen, begrip en werkelijke samenwerking kan de mens een nieuwe wereld bouwen. Jammer genoeg kijkt ook hier het mannetje in de maan weer om de hoek: Men wil alle dingen opeens veranderen, opeens de gehele wereld ideaal maken met alle rechten voor ieder. Dit kan alleen met geweld en is daarom niet juist. Alle ontwikkelingen naar de nieuwe tijd en een nieuwe wereld dienen natuurlijk te verlopen. In woorden omgezet, betekent dit, dat men moet stellen: Wij zullen gezamenlijk trachten het beste te doen, zonder ooit een onderscheid te maken tussen geloof, richting enz. Eerst dienen wij de mensen te begrijpen en hun vertrouwen te winnen, pas daarna zullen wij ons met de bijkomende zaken bezig houden. Eerst dient men te grijpen naar de kosmische waarden, die in ons allen vertegenwoordigd is, pas daarna kan men zich bezig houden met de kleinmenselijke verschijnselen.

De tendens van deze dagen, die - naar ik ik vrees, u in de komende dagen wel steeds intenser bevestigd zal worden door onrust, rampen, ongevallen enz. - dwingt de mens om te kiezen. U kunt op het ogenblik kiezen: Wilt u alleen zwemmen, of wilt u zich vast klampen aan iets loodzwaars, dat zo dadelijk dan - met u - zal ondergaan? Steeds duidelijker zal dit tot uiting komen. Wie de ware gestalte van het heden ziet, beseft, dat men zich steeds minder aan een bepaald geloof, of een bepaalde regel, vast kan klampen en zeggen: Dit kan mij redden..... Alleen wat in u leeft, kan u redden, maar verder niets. U kunt op het ogenblik misschien nog vertrouwen in macht, maar dezelfde macht, die op het ogenblik heet 't goede tot stand te brengen en de vrede te handhaven, draagt de vernietiging van deze macht en al, wat daaraan verbonden is, in zich.

Kort voor ik het medium in beslag nam, ving ik een gedachte op, vermoedelijk van iemand, die een krant las: Het is toch wel goed om maatregelen te nemen voor mogelijk atoomgevaar, vooral wanneer je er rekening mee zou houden, dat de Russen wel geen atoombom op Den Haag zullen gooien, maar op Rotterdam.... Men heeft in zeker opzicht volkomen gelijk: Wanneer dit gebeurt, zal in Den Haag het gemiddelde lijden iets langer duren dan in Rotterdam zelf.... Of men dit alles kan stelpen met blikjes kaak en zandzakken, lijkt mij maar een heel bedenkelijke vraag. Als men reëel is, beseft men wel, dat het belangrijke gebied in Rotterdam - het havengebied - zó groot is, dat de bom, die men nodig heeft om alle havens werkelijk onbruikbaar te maken, tussen de 10-20 megaton zou moeten zijn. Wat dan betekent, dat er ergens in Amsterdam-Noord misschien iemand het er nog wel levend af zal brengen. Ergens in de buurt van Barneveld zal misschien nog een kip een laatste ei leggen na de explosie, dat nog niet radioactief besmet is.

Men is niet realistisch in dit opzicht. Evenmin is het realistisch aan te nemen, dat je je met atoombommen tegen atoombommen kunt wapenen en verdedigen. Tegen onrecht kan men zich ook niet verdedigen door nieuw onrecht te plegen. Door geweld kan men geweld niet uitroeien; misdaad kan men niet uitroeien door misdaden te begaan. Ook al komen vele moderne stellingen toch juist hierop neer, zo wordt het de mens door de tendens der tijden, het daarmee gepaard gaande gebeuren, steeds duidelijker, dat deze dingen dwaas zijn. De consequentie is, dat de mens steeds beter beseft, dat hij gelijk niet met gelijk kan bestrijden. Als gevolg hiervan zal hij - juist wanneer er zulke dingen geschieden - zich steeds meer in zichzelf terug gaan trekken in het besef, dat al, wat de mens/geest werkelijk aan het Al kan schenken, zonder in conflict te komen en ondergang op te roepen, het eigen wezen is, maar dan ook geheel en zonder uitzondering. Men dient aan de kosmos geheel het eigen wezen te wijden met alle denken en alle mogelijkheden, die daarin berusten. Een mens, die hiertoe komt, heeft geen werkelijke tegenstellingen meer rond zich, waar hij beantwoordt aan de waarden van de kosmos en bewust/onbewust precies handelt volgens de plaats, die hij binnen het Goddelijke Geheel inneemt. Met mooie woorden noemt men dit dan: Het in harmonie zijn met het Goddelijke Principe, het behoren tot de hoogste trilling enz. Indien wij deze termen buiten beschouwing laten, beseffen wij echter, dat het zaad van het nieuwe bewustzijn op het braakliggende terrein van niet bewuste en niet gebruikte menselijke mogelijkheden en gaven een wondere vrucht voortbrengt.

Wat kan mij schaden? Wat kan mij vernietigen of breken? Alleen hetgeen in waarde aan mij verwant is en gelijktijdig in streven aan mij tegengesteld is. Er dient steeds een punt van beroering en overeenkomst te zijn tussen het Ik en de kracht, die dit Ik bestrijdt. Wanneer men het elkaar tegenoverstaande als vijand met gelijke waarden of inhouden opheft, blijft alleen harmonie over. Al, wat met mij gelijk is en met mij harmonisch is, kan mij niet schaden. Al, wat met mij gelijk is en met mij harmonisch is, zal mijn eigen handelen en denken een ontplooiing in de juiste richting bevorderen en mij voor het geheel een steeds meer harmonische en dragende kracht maken.

Het mannetje in de maan, dat ik als onderwerp koos, is de oppervlakkige mensheid, het aangezicht van de mensheid, die men niet juist beseft. Daarachter schuilt de werkelijke kracht, de grondslag van uw aller wezen. De basis van de grondwaarde van uw wezen is licht en lichtende kracht. Dit is altijd waar, of u dit nu weet of niet, aanvaardt of niet. Achter de stoffelijke vormen schuilt de geest, met een groter bewustzijn en een streven naar steeds grotere volmaaktheid. Daarom zal uit de basis van het menselijke wezen de nieuwe mensheid langzaam kenbaar kunnen worden. Dit gaat langzaam en geleidelijk. Er is geen geest van de lamp, die opeens kan zeggen: Ik hoor en gehoorzaam.... om dan met een enkel gebaar de wereld te veranderen en de mensheid te doen ontwaken tot nieuw bewustzijn. Dan zou men met een hoop museumstukken blijven zitten. Want wat moet je doen in een nieuwe wereld met een atombom, een de Gaulle, een Chroesjtsjov, een Nasser?

Overigens, Nasser krijgt binnenkort heel wat politieke moeilijkheden. Misschien vindt u het aardig dit te weten. Onthoud nu dit en stel daarbij elke illusie terzijde:

Wie en wat bent u? Wat zijn de mensen? Zij zijn niet, zoals zij vaak zelf menen, aan de stof gebonden krachten. Zij zijn geestelijke wezens, door hun geestelijke voertuigen met vele werelden verwant. In zich dragen zij de Goddelijke vonk. Zij zijn onvergankelijk en bestaan vanuit een Goddelijke en kosmische openbaring, die in zich volmaakt en geheel evenwichtig is. Alle mensen, ook Chroesjtsjov, Nasser, de Gaulle en uzelf. De mensen, waarop op het ogenblik geheel de wereld rust en die voor een groot deel, zelfs indien zij dit niet beseffen, het lot van deze wereld, de reeksen van natuurrampen zelfs, die al dan niet hevig op zullen treden, beheersen door hun eigen gedachtekracht, zijn - ook al geloven zij daarin zelf niet - de eenvoudigen, die de feitelijke beheersers der materie zijn, buiten God zelf. De mens, die volledig zijn gedachten kan concentreren, zich volledig van het gewenste bewust kan zijn en zich geheel kan concentreren op het gewenste, is meester van alle materiële verhoudingen en kan alles naar eigen wil doen ontstaan en veranderen. De mensen geloven dit nog niet, maar toch is dit een feit.

Verder draagt elke mens iets in zich van het Goddelijke licht en kan krachtens dit licht steeds meer licht - of zo u de andere termen liever zijn, kracht en energie - in zich verzamelen. Elke mens, die vol bewust is, kan - uit zichzelf, door middel van deze Goddelijke kracht - meer vermogens putten, dan in de gehele zon aanwezig is, zelfs indien zij daarmee stralende energie e.d. bedoelen. Elke mens, die zich realiseert, wie en wat hij is, wordt ontbonden van de begrenzingen van ruimte en tijd. Hij zal, zelfs binnen de beperkingen van het stoffelijke voertuig, buiten alle begrenzingen van tijd en/of ruimte kunnen waarnemen, handelen en denken. De ruimte en de tijd zijn voor zo iemand alleen de illusie, binnen welke hij anderen kan ontmoeten. Dit zijn feiten omtrent het menselijke ras.

Wanneer de mens zich bewust wordt van zelfs maar het kleinste deel van zijn feitelijke erfdeel, kan hij de wereld hervormen. Niet met zijn handelen en daden, maar met zijn denken. Wanneer de mens vrede wenst, kan hij zich vrede scheppen; niet door een vrede af te dwingen, doch door zichzelf te geven als deel van het geheel, waarin die vrede moet heersen. De mens van heden is in staat tot het verrichten van dergelijke wonderen en zelfs, indien het er op aan komt, een herscheppen van het gehele geuite Al, indien hij zichzelf maar kan beseffen. Een begin van deze bewustwording ligt in de tijd. Wanneer de mens zich met onbenullige dingen blijft bezig houden en strijden blijft over dingen, die de strijd in feite niet meer waard zijn, daardoor aan het belangrijkste in eigen leven voorbijgaande, dirigeert zijn gedachten verkeerd.

Zolang de gedachten van de mens negatief zijn, zullen zij een vanuit zijn standpunt negatieve inwerking hebben op het totaal der materie. Wanneer er een crisis in het menselijke denken ontstaat, waarbij het innerlijk evenwicht in een groot aantal mensen verstoord wordt, zal deze storing ook een deel van de menselijke wereld en zelfs soms van het Al beroeren, ook al beseft de mens niet, dat hijzelf het is, die de daaruit voortkomende verschijnselen tot stand brengt. De mens in deze dagen is voor een groot deel niet kwaadwillend, maar vaak dom, onbewust of onwetend. De mens in deze dagen moet dus leren. Leren kan hij alleen volgens de wetten van oorzaak en gevolg. Elke mens zal in zijn/haar leven datgene aantreffen, wat hem/haar tot een beter bewustzijn kan brengen.

Wanneer grote groepen mensen zich vormen, en dus gelijkelijk denken, zullen zij voor de gehele groep een ongeveer gelijk noodlot zelf scheppen. Dit noodlot zal zich aan hen allen voltrekken, uitgezonderd misschien de enkeling, die - reeds lering getrokken hebbende uit het contact met de groep - zich daarvan tijdig los weet te maken. Wanneer de mens beseft, dat geestelijke eenheid en samenwerking met de kosmische kracht in het Ik voor hem het belangrijkste is, is hij onaantastbaar geworden voor de rest van de wereld en zelfs het Al. Niets kan hem meer kwetsen of negatief beroeren buiten eigen wil. Hij zal in vele gevallen zichzelf bewust offeren, zo stoffelijke zorgen, of zelfs stoffelijke ondergang op zich nemende, deze ondergaande ter lering van anderen. In wezen is deze mens nog steeds harmonisch en daardoor onaantastbaar buiten eigen willen, verheven boven de toevalligheden, die het leven van de minder bewusten in zo grote mate regeren. Indien wij dit alles stellen als de basis van de dingen, die in deze tijd gebeuren en de invloeden, die in deze tijd werkzaam zijn - wat m.i. gerechtvaardigd is - kunnen wij daaruit de volgende conclusies trekken:

De onbewuste mens, de mens, die nog steeds gelooft aan het mannetje in de maan, zal, zo dadelijk gewelddadig uit zijn sluimering wakker geschud worden. De mens, die uitgaat van het standpunt, dat alle mensen goed moeten zijn en goed zijn volgens zijn eigen beperkte inzichten, zal moeten ontdekken, dat dit niet het geval is. Degene, die in deze dagen meent gelijk te hebben en zich daarop baseert, zal eigen ongelijk bewezen zien. De mens, die meent veilig te zijn in zijn eigen wereldje, met uitsluiting van anderen, zal ontdekken, dat een dergelijke veiligheid niet meer bestaat. De mens echter, die zich van de waarheid althans enigszins bewust is en innerlijk werkt en streeft, zal gelijktijdig rust, kracht en zelfs meesterschap in zich ontdekken. Realisme is in deze dagen noodzakelijk. Dit houdt in, dat men, op redelijk niveau, de bestaande geschillen en strijdpunten beseft. Men mag dus niet beweren, dat deze dingen eenvoudig niet bestaan. Men dient de consequenties, verbonden aan al, wat men noodzakelijk of goed acht, wel degelijk volgens de redelijke normen te beseffen. Desondanks dient men deze consequenties te aanvaarden.

Verder betekent het, dat men in deze dagen zich wapenen smeedt uit eigen gedachtekracht en leert deze wapenen ook steeds bewuster en doelmatiger te hanteren. In deze dagen is het mannetje in de maan voortdurend meer in het middelpunt van de publieke belangstelling gekomen. De illusie wint het in de meeste gevallen van de werkelijkheid, zowel in het denken van de mens zelf, als in de voorlichting, die men hem geeft.

Voorbeelden: Wij zijn economisch of moreel sterker. Onze welvaart zal steeds blijven stijgen. Wij kunnen rustig onze tijd van arbeid terugbrengen tot 3 dagen in de week en gelijktijdig onze productie verder doen stijgen. Deze zoete waan is gevaarlijk en kan dodelijk zijn. Dit moet wel verstoord zijn. Het is onmogelijk in deze dagen iets vooruit te zeggen omtrent de komende ontwikkelingen. Er zijn er onder u, die menen, dat het voor ons eenvoudig zou zijn een dienstregeling te geven van alle komende rampen tot het jaar 1967. Vergis u niet: een groot deel van deze rampen zal wel plaats vinden, maar omvang en betekenis worden hoofdzakelijk door de mentaliteit en de gedachte-inhoud van de mensen bepaald. Daarmee is de belangrijkheid van de ongelukken, rampen enz. niet met zekerheid te overzien. Dit geldt overigens voor alle gebeurtenissen in deze tijd, of het nu gaat over het drama in Harmelen, of de ramp in Peru, of de toestand in delen van China. De mens zelf draagt door zijn mentaliteit ertoe bij, dat deze dingen zich in de bekende vorm openbaren .

Hoe onverschilliger, egoïstischer en materialistischer de mens denkt, hoe groter de omvang van het gebeuren, hoe erger de ramp. Hoe meer de mensen zich echter bewust worden van

hun verplichtingen t.o. de naaste, hoe groter de naastenliefde en de openbaring daarvan worden, hoe meer men ook verschillen tussen groepen enz. vergeten wil, hoe kleiner de gevolgen van de gebeurtenissen zullen zijn. Dan zal men eigenlijk niet meer over rampen kunnen spreken, ofschoon de toestand en het gebeuren toch in wezen gelijk blijven.

Dát is het patroon van uw dagen. De werkelijkheid van het ogenblik is - redelijk uitgedrukt - dat de wereld niet meer op de oude wijze voort kan gaan. Redelijk gezien zou binnen 6 maanden een wereldoorlog moeten uitbreken, toch zal dit niet geschieden. Redelijk gezien zouden er onoverzienbare rampen binnen enkele maanden plaats moeten vinden over geheel de wereld. Toch zal het merendeel daarvan minder ernstig zijn en misschien niet eens u ter kennis worden gebracht, want er is reeds een toenemende neiging tot positief denken en handelen te bespeuren. De mens moet zich steeds meer van zijn mogelijkheden op dit terrein bewust worden. De mens moet steeds beter leren beseffen, wie en wat hij is, want alleen met zijn denken, innerlijk bewustzijn, geloof en innerlijke oprechtheid, kan hij al, wat op het ogenblik nadelig schijnt, meester worden en ten goede keren, zelfs indien een stortvloed van gebeurtenissen en ontwikkelingen, over de wereld trekt. Het is mogelijk deze wereld om te vormen tot een oord van werkelijke vrede en vooruitgang. Een wereld, die de ideale woon- en verblijfplaats wordt voor meer bewuste geesten, die daar de meest perfecte voertuigen kunnen vinden. Maar dat is niet mogelijk, tenzij de mens leert zichzelf te vergeten, wanneer het gaat om het grote en toch zichzelf in waarheid te kennen, wanneer hij zichzelf beschouwt.

Ik wijs u er nogmaals op, dat dit niet een waarschuwing is, 'n roepen: De grote ramp komt naderbij. Dat is onzin. Wat komt, is hetgeen reeds op het ogenblik in wezen bestaat. Alleen zullen de nu reeds bestaande spanningen, toestanden en mogelijkheden steeds feller tot uiting komen. Het is aan de mensen zelf om door denken en handelen te beslissen over het al dan niet gunstig worden van dit alles.

Ik heb getracht u aan te tonen, dat degene, die alleen naar de uiterlijke verschijnselen kijkt, vaak als een dwaas zich bezig houdt met dingen, die er in feite niet zijn. Zo eren sommigen misschien een God, die nooit werkelijk zó kan bestaan. Anderen klampen zich vast aan een geloof, dat feitelijk geen geloof meer is, maar slechts een voor het Ik noodzakelijk geworden rationalisatie van eigen wijze van leven. In beide gevallen zullen God en geloof uiteindelijk tot teleurstellingen voeren. Mijn betoog wil alleen met nadruk stellen: Mens, het is noodzakelijk af te rekenen met dromen en illusies en de werkelijkheid te aanvaarden.... Ik heb u heus geen rampen voorspeld, maar u alleen gewezen op bepaalde kritieke elementen in deze tijd. In deze periode, dus omvattende de komende 40 - 50 dagen bestaan er overal spanningen.

Wanneer u het eens bent met al, wat ik gezegd heb, laat u zich niet misleiden door de uiterlijke verschijnselen, hoe verschrikkelijk of veelbelovend zij er ook uitzien. Dan houdt u zich alleen bezig met de ware krachten, zover u dezen beseffen kunt; verder baseert u zich op de Goddelijke waarheid, waarin een ieder leeft en eigen streven naar het licht. Dan zult u op deze wijze voor uzelf en misschien ook voor anderen veel kwaad kunnen voorkomen, terwijl u zich bovendien gemakkelijk zult kunnen aanpassen aan hetgeen de wereld onvermijdelijk zal gaan beheersen. Maakt u zich geen zorgen hoor, dit zal het communisme niet zijn. Overigens, dat is alleen een naam. Er zijn geen fascisten meer in de wereld op het ogenblik. Zij hebben zich laten dopen en heten nu goede democraten. Laat u dus in de komende tijd niet op stang jagen door een naam, een omschrijving. Begrijp het wezen der dingen, zo goed als u kunt. Alles, wat er gebeurt, vloeit voort uit de heersende mentaliteit. De wijze, waarop u leeft en denkt, waarop ook anderen zullen leven en denken. Indien u enig begrip hebt voor het wezen der dingen, raad ik u verder: Wees niet negatief, maar tracht het positieve daarin te vinden.

Ten laatste: Dit is belangrijker, dan u denkt, in de komende maanden. Want in deze tijd kan de kleinste kleinigheid van het allergrootste belang zijn voor de gang der zaken.

Voorbeeld: Een kleine spin, binnengedrongen in een grote Thor-atlas-raket-combinatie betekende, dat een kapitaal van meerdere miljoenen dollars brandend naast de lanceerbasis neerviel, in plaats van op te stijgen tot buiten de aarde. Schijnbaar onbelangrijke dingen kunnen in deze dagen van overwegend groot belang worden. Daarom nogmaals; wees steeds positief in uw denken, zowel over uzelf als over de wereld. Laat u door uiterlijke omstandig-

heden en verschijnselen niet misleiden; laat u niet verleiden tot paniek, maar leef juist in deze dagen zo goed, eerlijk en consequent, als u maar mogelijk is.

Geloof alleen datgene, wat werkelijk in u leeft, niet wat men wenst, dat u geloven zult. Doe alleen, wat uzelf meent te mogen en te kunnen doen, niet wat anderen van u verlangen. Denk niet, wat men tracht u te laten denken, maar denk zelfstandig. Leef steeds volgens hetgeen u zelf werkelijk wilt en hetgeen u werkelijk als goed beschouwt. Alleen zó kunt u deze dagen tot positieve, nuttige en vreugdige dagen maken. Indien u niet positief en zelfstandig bent, dan worden het dagen, waaraan u later met veel leed terug zult denken.

Goedenavond, vrienden.

BEPAALEDE VERSCHIJNSELEN IN FILOSOFIE EN ESOTERIE

Goedenavond, vrienden.

Na het eerste onderwerp, dat zo hier en daar enige stof op heeft doen waaien, zou ik met u willen spreken over bepaalde verschijnselen in filosofie en esoterie.

De mens is geneigd aan de hand van eigen denken een toren van denkbeelden op te richten, die haast gelijk komen aan de legendarische toren van Babel. Men begint met feiten, dat is goed. Vanuit die feiten, geleid door eigen denken, gevoel en geloof, bouwt men vervolgens verdere stellingen op, die reeds meer verwijderd zijn van eigen stoffelijk wezen en de werkelijkheid van eigen stoffelijke wereld. Ook dit is aanvaardbaar en kan buitengewoon goede resultanten hebben. De mens gaat nog verder met zijn bouwsel. Hij gaat zelfs verder, wanneer hij door de stellingen, die hij heeft opgetrokken, zijn eigen wereld en de daarin liggende menselijke werkelijkheid niet langer meer kan zien.

De toren van Babel wordt vaak voorgesteld als zó hoog, dat de spits door de wolken heen steekt. Een mens, die innerlijk streeft, een mens, die filosofeert en nadenkt, kan ook wel eens boven de wolken komen, maar hij moet toch steeds een contact blijven behouden met zijn eigen basis. Hij mag nimmer de grondslag, vanwaar hij is uitgegaan, uit het oog verliezen. Wij zijn, vooral wanneer ons bouwwerk van stellingen en gedachten indrukwekkend hoog wordt, nogal eens geneigd ons dergelijke primaire feiten en uitgangspunten wat lichter te nemen. In vele gevallen gaat men zelfs niet meer na, of de geponeerde stellingen nog wel in de menselijke werkelijkheid passen. Men gelooft er nu eenmaal in en meent, dat men het dan verder wel zal kunnen redden. Maar dan ontstaat een begripsverwarring. Op het ogenblik, dat ons denken zich te ver gaat verwijderen van de normale redelijke processen, wanneer onze stellingen en innerlijk beleven geen contact meer hebben met de wereld, waardoor vergelijkbare waarden niet meer kunnen worden beseft, zullen wij ook niet meer in staat zijn ons in die wereld normaal te gedragen. Wij kunnen desnoods wel eens meerdere werkelijkheden naast elkaar stellen. Dat is wel degelijk mogelijk, maar alleen wanneer er tussen de beide werkelijkheden, waarin men leeft, of waarmee men werkt, toch nog een band bestaat. Deze band kan b.v. het verschijnsel zijn. Is er geen band meer tussen onze geestelijke, innerlijke, of filosofische wereld en het feitelijke bestaan, dan kan gesteld worden, dat de stellingen enz. niet deugdelijk zijn, terwijl de mens, die desondanks aan deze stellingen vast blijft houden, als mislukt mag gelden.

De poging is waardeloos geworden. Men zal weer tot het punt van uitgang terug moeten keren, tot de oerwaarden, om vandaaruit hernieuwd te gaan streven naar een juister en beter contact met het hoogste. Hierin zal voor menigeen een reeks van voetangels en klemmen geborgen zijn. Want indien nu eenmaal een geloof verkondigd is, ofschoon het geen rekening met de feiten houdt en redelijk niet bruikbaar blijkt, zo meent men toch, dat men het niet zo en zonder meer mag verwerpen. Toch is het beter om dit - indien nodig - wel te doen. Een esotericus leeft op aarde als het gevolg van een lange ontwikkeling, zoals de meeste mensen. Hij heeft veel doorgemaakt, vóór hij als mens kon gaan leven. De werkelijke impulsen en be-

weegredenen, de werkingen van oorzaak en gevolg, zijn met hem mee naar de stof gekomen. Zijn bestaan in de stof heeft dus wel degelijk een doel en is een algehele voortzetting van alle vorige bestaansfasen. De mens heeft niet slechts willekeurig en bij toeval zijn basis juist op deze wijze in de stof gevonden. Het stoffelijk bestaan onder bepaalde omstandigheden, met bepaalde mogelijkheden en zelfs impulsen, is geen toeval. Het is voor de mens een noodzaak.

Wat is nu de eerste basis van het leven? U weet het allemaal: Het leven is voor alles zelfverdediging, zelfbehoud, het verwerven van voeding - geestelijk zowel als stoffelijk - en het eigenaardige element in het bestaan, dat wij vreugde plegen te noemen. Een mens, die geen vreugde kent, zal nimmer menselijk kunnen leven. Een mens, die zichzelf voortdurend bedreigd ziet, wordt door zijn angsten beheerst. Een mens, die niet gevoed wordt, gaat door gebrek ten onder. De basis van het leven wordt dus weerspiegeld door het eenvoudige menselijke bestaan. Daarin vinden wij altijd weer iets, wat voor ons beter geschikt is dan andere dingen. Dit blijkt b.v. bij ons streven ons eigen bestaan te verzekeren, stoffelijk zowel als geestelijk. Het in stand houden daarvan kan op 1001 manieren geschieden. Ook t.a.v. de voeding bestaan er ongetelde mogelijkheden. Het is maar zelden, dat men werkelijk gedwongen is, door het ontbreken van andere mogelijkheden, zijn eigen bestaan op een bepaalde wijze te verdedigen, of een bepaald voedsel met uitzondering van alle anderen als enige te aanvaarden.

Ook wat de vreugde betreft, bestaan er vele mogelijkheden dezen te beleven. Ik denk hierbij niet alleen aan de geestelijke vreugden, maar wel degelijk ook aan de stoffelijke vreugden, die op de wereld bestaan en erkend worden. Wijzelf moeten een keuze doen, wijzelf moeten een bepaalde weg kiezen. Dit is alleen op een verantwoorde manier mogelijk, wanneer wij daarbij van het eigen Ik uitgaan. Het ego, complex als het op aarde geïncarneerd is, heeft zijn voorkeuren op menig gebied, terwijl het ook tegenzin en zelfs afschuw in zich draagt. Daardoor zal men tot sommige dingen aangetrokken worden, andere dingen zullen ons afstoten. Zolang wij binnen de essentiële waarden van het leven blijven, mogen wij in het leven een keuze doen aan de hand van de mogelijkheden en de in ons bestaande harmonieën. Daardoor gaat men een deel van eigen leven en levensmogelijkheden verwerpen. Men stelt: Dit past niet voor mij. Op zich is dit goed, want juist door beperking wordt het mogelijk bewust te leven. Deze beperking moet altijd redelijk blijven. Wij mogen niet om een bepaalde geestelijke behoefte en beleving te bevorderen, het lichamelijke zijn geheel buiten beschouwing laten. Evenmin kunnen en mogen wij, ter wille van het voedsel, al het verdere zijn terzijde stellen. Zolang wij eenzijdig streven, zullen wij nooit iets kunnen bereiken.

Zo kan een harmonische opbouw ontstaan, wanneer alle geestelijke en stoffelijke waarden gelijkelijk meetellen in ons streven. Wij verkrijgen dan een opbouw, die als pijlers heeft: positief denken, plus de vreugde en aan de andere zijde negatief en ontkenning. De tegenstellingen zijn noodzakelijk, want met het erkennen van deze 4 waarden, zoals zij voor ons bestaan, kunnen wij ons eigen leven omgrenzen. Aan de hand daarvan kan een ieder voor zichzelf beginnen te stellen, wat zij voor zich wel en wat hij niet wil zijn of worden. Dit is de gezonde basis voor alle verdere ontwikkeling, zeker voor de esoterische. Dit moet ook de basis zijn voor elk gedachtebeeld, dat u in uzelf opbouwt.

In alle dingen dient voor u de begrenzing van uw eigen wezen en leven tot uiting te komen, de begrenzing, die u dus zelf hebt vastgesteld. Om nu verder te gaan moeten wij trachten alle omschrijvingen van de begrenzing, zowel als alle waarden van het leven, terug te brengen tot het moest essentiële. Esoterie is in feite gebaseerd op het vereenvoudigen van de vaak voor ons zeer complexe aardse verhoudingen. Men doet dit vooral door daarin harmonische mogelijkheden en bereiking, plus gevoelselementen, verder in te voegen op bewuste wijze. Wat zo ontstaat, kan vergeleken worden met een soort trappiramide. Elk laagje dat wij naar boven toe bouwen, is dan iets kleiner, iets beperkter van opvatting omtrent het Ik en hetgeen, dat Ik vervolgens in de wereld moet zijn. Maar vanuit elke hogere trap moet ik nog steeds de basis kunnen zien. Want alleen wanneer ik ook de basis van het stoffelijk bestaan steeds voor ogen houd, kan ik redelijk blijven leven en streven. Juist dit laatste vergeet men wel eens. De grondslag van het leven is en blijft materie, materiële redelijkheid en de waarden van het materiële bestaan, zolang men in de stof leeft. Wanneer wij in de geest leven, wordt dit alles

anders, dat weet ik ook wel. Maar op het ogenblik, dat u het geestelijke alles laat overheersen, terwijl u nog in de stof leeft, overziet u uw eigen mogelijkheden niet meer. Dat betekent, dat elke conclusie, die u verder trekt - en dit geschiedt toch altijd weer op grond van het stoffelijke denken en de stoffelijke redelijke begrippen - vanaf dat ogenblik onjuist zal zijn.

Wat is er verder nog belangrijk? In de eerste plaats, dat wij een onderscheid weten te maken tussen de werkelijkheid van de materie en b.v. het mentale leven, of bepaalde geestelijke werkingen. Ik spreek nu nog niet eens van de ziel en al, wat daarmee verder nog verbonden is. De kwestie "stof" moet worden gezien als een voor zich en in zich afgerond geheel. Dit stof zal nooit geestelijk kunnen zijn; zij kan alleen drager zijn voor bepaalde geestelijke werkingen en bewustwordingen. Dus: een deel van de geest kan door het stoffelijk beleven ontwikkeld of gesteund worden. Maar dat houdt nog niet in, dat het stoffelijke beleven nu ook tevens geestelijk is. Soms vergeet men dat wel eens, maar daaruit komt weer een eigenaardige verwarring voort. Een vriend van mij noemde dit eens: "een ware hachee van stoffelijke mogelijkheden en half verteerde geestelijke ideeën".

Dat men met een dergelijk verward geheel maar weinig goeds tot stand kan brengen, zal een ieder uit de formulering reeds begrijpen. Wie beseft, dat al zijn stoffelijk handelen, geheel zijn doen en laten binnen de menselijke wereld, tevens als steun voor de geest en haar ontwikkelingsmogelijkheden moet dienen, terwijl het tevens de bron van een gezond en bewust denken moet zijn, gaat in de juiste richting. Men bouwt zich daardoor een afgerond en redelijk harmonisch stoffelijk bestaan op. Vanuit dat bestaan kan men een gedachtebeeld opbouwen omtrent de wereld, dat wij dan wel een mentaal beeld kunnen noemen. Daarin wordt de wereld beknopter en t.a.v. de kosmos tevens ook vaak juister gedefinieerd.

Op het ogenblik, dat men zo een redelijk beeld verworven heeft, dat niet in zich strijdig wordt, zullen binnen het Ik de z.g. gevoelswaarden gaan werken. Zo worden de volgende lagen van onze piramide in feite gevoelskwesties. Daarin vinden wij vereenvoudigingen van het leven en de grondwaarden daarvan, die niet geheel redelijk meer zijn, maar voor het Ik toch bevredigend zijn. Deze waarden zijn, zover het ons innerlijk en geestelijk leven betreft, vaak van groter belang dan beter beredeneerde stellingen. Onze selectiviteit, ons zoeken naar de juiste harmonie is, zodra wij boven de mentale mogelijkheden uitstijgen, niet redelijk meer, maar wordt door onze eigen instelling bepaald, die op haar beurt weer grotendeels voortkomt uit onze vroegere ervaringen, die in de stof slechts zelden redelijk beseft kunnen worden. Zo bouwt men trap na trap. Elk van deze trappen is een wereld voor zich. Elk hoger gelegen laag, of levenssfeer, die harmonisch genoeg is, brengt ons dichterbij de oerkracht. Zelfs wanneer wij die oerkracht ervaren kunnen, is er voor ons geen mogelijkheid tot bewuste uiting daarvan mogelijk, zij het dan op de grondlaag, de bodem van onze piramide. In alle andere gevallen is een werkzaam zijn alleen mogelijk onder leiding van wezens, die tot een hogere wereld behoren en zo het Ik instrueren.

Uit eigen besef werkzaam zijn, zelfs indien men in zich de Goddelijke krachten draagt, is voor de mens alleen mogelijk in, of vanuit de stof. Ook dit punt wordt al te vaak over het hoofd gezien, want alles, wat wij vanuit een hoger niveau tot stand brengen, heeft geen werkelijke betekenis voor een mens in de stof. Het is als een tekening in de lucht, zover het directe bewustzijn erbij betrokken is: er blijft niets kenbaars van over. Later zal men misschien wel bemerken, dat een uiting op hoger niveau toch wel kenbaar is. Maar daaraan heeft men niets voor zijn bewustwording in de stof. Daarom is het goed steeds uit te gaan van het standpunt, dat elke impuls - zelfs de hoogste - uitbaar moet zijn via het laagste niveau van bewustzijn op de wereld, waarin men volgens eigen bewustzijn leeft. Alle bewustwording en ervaring moet dus gebruikt worden om 't bestaan op dit wereldniveau een persoonlijker, harmonischer, maar ook juister en meer definitieve vorm te geven en buiten het eigen Ik tot uiting te brengen.

Nu ik ook dit gesteld heb, komen wij aan de innerlijke ontwikkeling toe. Nu is het innerlijk wezen van de mens, noem het voorlopig maar de geest, zonder verder onderscheid te maken, de kern van uw bestaan. Het is tevens de kern van elke uiting, die boven de ogenblikkelijk beleefde wereld ligt. Wanneer wij deze kern van het wezen - in feite is dit dus de ziel in het volgende beeld - ons voor willen stellen als een koker, die in het midden van de piramide omhoog streeft, kan worden gesteld: De kern van het wezen is de verbinding van dit wezen en

al zijn uitingen of mogelijke werelden met de kosmos, met God. Ofschoon het Goddelijke licht door deze koker tot op het laagste niveau ons wezen kan bereiken, zullen wij haar niet kunnen zien als een kenbaar en hanteerbaar deel van het Ik. Zover het ons bewust bestaan betreft, is deze kern of ziel eigenlijk niets. Wanneer wij langs deze koker omhoog willen stijgen, om meer bewust 't Goddelijke te ondergaan of te erkennen, zullen wij dit moeten doen door ons eigen bewustzijn langs de baan van de ziel te verhogen via de verschillende vlakken van de geest. Dan ontstaat er een ogenblik, waarop wij a.h.w. vermoeid zijn. Ons bewustzijn is uitgeput en maakt een direct verder stijgen onmogelijk. Wij zullen dan een soort ruimte maken in de laag van ons wezen, die wij zo bereikt hebben en hiervan een rustpunt maken voor het bewustzijn. Dit wordt een wereldje, waarin de geest zich kan concentreren, zover het haar bewustzijn betreft en zo contact kan onderhouden met zowel de hogere als de lagere delen van het eigen wezen. Indien men deze fase bereikt, heeft men vele mogelijkheden tot verdere bewustwording, tot een beheerst verder gaan. Het vergt enige tijd, vóór men zover komt.

Voor de filosoof betekent een dergelijke periode van rust, dat hij in staat is zijn denkbeelden en inzichten te herzien, te vereenvoudigen en te herleiden tot de voor hem binnen het Ik bestaande mogelijkheden en toestanden. Voor de esotericus betekent het bereiken van een dergelijk rustpunt eerder, dat hij zijn innerlijke krachten kan manifesteren, kan duidelijk maken binnen de voor hem bestaande, stoffelijke omstandigheden. Uit deze rust meent men vaak zonder meer over te kunnen gaan tot een totaal nieuwe opbouw. Men is geneigd het bereikte rustpunt als nieuwe basis te zien. Maar zolang u in de stof bent, of in een geestelijke wereld leeft, is dit niet mogelijk. Een hernieuwd beginnen vanuit een eenmaal binnen het Ik bereikt punt is niet mogelijk, omdat er dan in deze basis een "niets" bestaat, dat het verder gaan in het middelpunt onmogelijk maakt. Vanuit een dergelijk rustpunt zal men zich, door een apex van ideeën volgens de oude weg, verder moeten verheffen. Indien men dit juist doet, zal men in staat zijn op zijn piramide de kroon, de hoeksteen, te plaatsen. Deze hoeksteen, in zich één geheel zijnde, omvat van een binnen het Ik bestaand beeld van het Al en alle krachten daarin voor het Ik bestaande, zodat de Schepping a.h.w. binnen het Ik herbeleefd wordt, zonder dat een scheiding in verschillende vlakken van beleving meer optreedt.

Tot het zover is, zal men de eenmaal aanvaarde weg moeten volgen, anders gaat het nu eenmaal niet. Daaruit volgt dan, voor de mens althans: Al, wat wij zijn en doen, is stoffelijk uit- en kenbaar, mits wij op de juiste wijze leven. Al, wat wij denken, kennen en verwerklijken, zelfs op hogere niveau, zal ons de stoffelijke mogelijkheden en waarden scherper doen beseffen, terwijl wij daardoor eveneens een beter begrip krijgen voor de consequenties van ons bestaan in de stof en de betekenis voor anderen van de in ons gemanifesteerde stoffelijke waarden. Elk contact met hogere kracht of geest, dat wij kunnen verkrijgen, b.v. door het ontstaan van een meer bewust contact op een hoger vlak van bewustwording, elke glorieuze inval die wij krijgen, wanneer wij een filosofisch bouwwerk op hebben getrokken, moet op een gegeven ogenblik door middel van ons wezen en de door ons besepte opbouw daarvan, herleid kunnen worden tot de eigen wereld. I.v.m. filosofie en esoterie is er nog iets eigenaardigs. Daarvoor moet ik een ander beeld kiezen.

Strand: er is een mooi glooiend zandvlakte. De zee komt aanruisen, aanbrullen. Voor ons is dit strand één geheel. Wij zeggen niet: Hier liggen ontelbare korrels zand, maar stellen: dit is het strand. Toch is het feitelijk een ontelbare hoeveelheid van geheel niet samenhangende korreltjes, die alleen door vocht of misschien plantengroei samengehouden worden. Elke korrel zand is weer een afgerond geheel en heeft een eigen vorm, structuur en karakter.

De samenstelling van die deeltjes is niet belangrijk. Het is hun persoonlijke kwaliteit, die hen tot zand maakt. Het is de hoeveelheid, plus plaats, die hen tot zand maakt. Voor mens en geest kunnen wij iets dergelijks stellen: Elke afgeronde gedachte, die wij vinden op zich, is misschien erg mooi. De relatie tussen de in ons bestaande afgeronde gedachten en zelfs tussen deze gedachten en onze daden is - vanuit een standpunt van bewustwording - niet belangrijk. Het is eerder de veelheid van in ons bestaande gedachten, die het ons mogelijk maakt om de kosmische oceaan van levenskrachten, die op ons aan komt golven, op te vangen en delen daarvan in ons op te nemen. Een hoeveelheid van gedachten is noodzakelijk om het Ik te manifesteren als een bewuste eenheid, die niet meer de slaaf is van alle

invloeden van buiten af, onvermogens iets te beseffen, of te ontvangen van de oceaan van kracht rond dit Ik. Is er een veelheid van gedachten, dan ontstaat een uitwisseling van gedachten door middel van diezelfde levenskracht. Wanneer wij na een storm de zee bezien, is zij grauw van kleur. Dit is te wijten aan de vele zandkorrels, die in de watermassa zweven. Deze korrels worden t.z.t. weer op het strand afgezet.

Vele mensen denken veel. Zij streven ten goede e.d., maar toch mankeert er iets aan: de kwaliteit van hun denken mag goed zijn, maar in hun denken zijn zij eenzijdig: de kwantiteit is onvoldoende. Zij blijven daardoor zwevende. Zij kunnen er niet toe komen een werkelijk Ik te zijn, dat zichzelf kent en begrenzen kan, maar zien hun eigen denken eerder steeds weer zonder te beseffen hoe, verdwijnen en elders neerslaan, waar zij in een ander Ik pas hun werkelijke betekenis verkrijgen. U kunt zich niet ontworstelen aan de drijvende invloeden vanuit de kosmos op grond van één enkel denkbeeld of gedachte. Evenmin zal het u daardoor mogelijk zijn bewust een richting te kiezen binnen de voor u bestaande reeks van mogelijkheden. Alleen degene, die zoveel gedachten bezit, dat daaruit een vast bewustzijn, een vast omschreven ego, dat zichzelf beseft, kan ontstaan, kan zeggen: Ik besta en leef bewust binnen die kosmos.... Maar eerst degene, die uit de veelheid van eigen gedachten en daden weer een duidelijker en eenvoudiger beeld van eigen wezen en werken kan verkrijgen, mag stellen: Ik ben een steeds groeiend Ik, waarop vanuit het Goddelijke steeds weer nieuwe gedachten en krachten worden afgedrukt. Ik word steeds bewuster en zal ook steeds meer van de kosmos leren kennen, zelfs van die delen, die niet feitelijk deel van mijn eigen wezen zijn.

Misschien vindt u deze stelling gevaarlijk. Vanuit menselijk standpunt alleen bezien is zij dit ook ongetwijfeld. Want de mens zegt, dat de juiste volgorde der gedachten belangrijker is dan hun veelheid, maar dat is lang niet altijd waar. Vergeet niet, dat geordende gedachten vaak door niet geordende worden verslagen. De niet dogmatische denker zal vaak de meerdere blijken van de dogmatische, aan een bepaald systeem gebonden denker. Eens werden de zeer systematische vechtende en marcherende Romeinen verslagen door de niet geordende, maar bewust strijdende barbaren. Het Teutoburgerwoud toonde aan, dat de Germanen, door hun betrekkelijke vrijheid van alle vaste stellingen en ideeën, de meerderen waren van een grote Romeinse legermacht.

Ordering en samenhang zijn alleen van belang, wanneer men eerst over de veelheid beschikt en daarnaast in de ordening niet 't elan, de stuwkracht verliest. Dit geldt ook voor het menselijk denken. Het is belangrijk, dat het innerlijk een bepaalde stuwkracht heeft, zelfs wanneer het denken dan wat minder geordend is. Ook al zullen de medemensen ons niet geheel kunnen begrijpen en zullen wij misschien niet eens onszelf geheel kunnen begrijpen. Dat kan wel wachten tot later, want de kosmische oceaan ordent voor ons veel, wat wij zelf niet kunnen ordenen en op de juiste plaats brengen. Elke afgeronde gedachte, die volgens ons eigen denken goed is, is een uitbreiding van ons wezen, een vergroting van onze mogelijkheid tot bewustwording. Ook elke daad, die goed is en afgerond, is daarvoor van belang. Maar elke gedachte, die niet geheel afgerond wordt, die men halverwege laat hangen, is een verwijdering van de mogelijkheid tot bewustwording en een nadeel voor het Ik.

Elke daad, die niet geheel afgerond is, wordt, wanneer zij niet geheel wordt volbracht, of geheel verworpen, maar half blijft, een verwijdering van het eigen Ik, een vervreemding van de Goddelijke kracht in ons, want de bewuste wordingsgang dient nu eenmaal uit een veelheid van ervaringen en gedachten opgebouwd te worden. Dit betekent verder, dat wij nooit mogen stellen: langs een vaste weg alleen bereikt men het hoogste. Of: bewustwording gaat steeds weer uit van een enkel feit. Wij kunnen nooit alle ervaringen, die op ons af komen, afwijzen in dat geval; ook niet, wanneer wij op hogere niveaus komen. Maar zij kunnen niet in ons beeld van het Ik worden opgenomen en blijven daarmee strijdig. Van God uit is het contact naar alle leven, tot het laagste toe, geheel mogelijk. Slechts het leven, dat zichzelf voldoende heeft uitgebreid, voldoende ervaring en bewustzijn heeft opgedaan, kan vanuit zich een weg tot God vinden.

Vrienden, ik wens u allen een goedenavond.